

Numărul 33

Oradea-mare 13/26 august 1900

Anul XXXVI

Apare duminica. Abonament pe an 16 coroane, pe $\frac{1}{2}$, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

Ciobănașul.

(Heine.)

*Craiu slăvit e ciobănașul,
Dîmbul e domnescu-î jet;
Sus, coroană uriașă
D'aur — soarele măreț.*

*La picioare, oi blajine,
Sînt supușii credincioși;
Cavaleri sînt vițeluși, —
Calcă țapăn și făloși.*

*Ieșii sînt bufonii curții;
Păsărele și bondari
Și tălângile din codri
Îi slujesc de lăutari.*

*Și 'n această dulce larmă
Brați puternici vue sus,
Șipotele vue 'n vale, —
Craiul meu adoarme dus.*

*Într'aceea stă ministrul,
Cănele, cârmuitor,
Și răsună 'n tot regatul
Glasul lui dojenitor.*

*„A!” — îngână craiul tiner
Somnoros — „Domnia-î grea
Și la dulcea mea crăiasă
Mai curînd să merg aș vrea!*

*„Brațele crăiesei mele
String la sîn pe-un craiu tubit,
Și în ochii ei s'ascunde
Raiul meu nemărginit!”*

Ioan Botezătorul.

Tragedie în cinci acte și un preludiv
de

Hermann Sudermann.

(Urmare.)

Salomia. Arată-mi-l și mie, stăpâne, va fi cel mai bun pentru mine.

Ioan. Începe-ți coapsele, aruncă-ți o pânzătură mohorită pe pîr și pleacă de la mine... Fugi, căci eu sînt trimes ca o mînie asupra ta și ca un blestem pentru pierzania ta.

Salomia. Stăpâne, ce va putea face mânia ta celeia ce-î dă prilej de bucurie și de sîrbătoare? Și chiar de m'ai întimpină cu flacări de foc, tot nu mi-aș bocî tinerețea doue luni de zile, ci aș întinde brațele spre tine strigîndu-ți: Nimicește-me, flacăre; soarbe-me, flacăre.

Ioan (după o scurtă tăcere.) Du-te.

Salomia. Me duc! ... (se aruncă la pieptul mamei ei care intră.) ... Mamă!

Scena a noua.

Cei Pălți. Irodiada și femeile ei.

Salomia. Îartă-me, mamă, și lasă-me lângă tine.
Irodiada. Tu ăl de colo, tu care privești așă de sus la mine, tu ești ăla care răscoli poporul în contra mea?

Ioan. Eu sînt cel pe care l-ai chemat.

Irodiada (așezîndu-se pe scaun.) Vino mai aproape de mine.

Ioan. Îndepărtează de lângă tine pe femeile tale și pe această copilă, pentru ca sufletul ei să nu se vestejească mai înainte de a se fi copt.

Irodiada. Femeile pot să plece (Femeile es.) Dar această copilă-î tovarășa soartei mele. Poate s'auđă și ea ceea ce am să-ți spun.

Str. O. IOSIF.

Ioan. Dar ferește-o de ceea ce am să-ți spun eu.

Irodiada. Ai luat seama bine, profete? La fiecare ușă stau câte două straje armate. Gândește la primejdia ce te așteaptă, ca să nu vezi moartea aici.

Ioan. Eu slugesc vieții și primejdie n'am întelnit până acum în calea mea.

Irodiada. Eu cinstesc credința ta, profete și de aceea vreau să-ți vorbesc prietenește. Mi s'a spus și mie despre un om care pribegesc departe de locuințele celor Pălți oameni și care numai când și când se coboară la isvorul rēcoritor pentru a binecuvîntă, cum se zice. Asta mi-a plăcut mult. Înaintea mării se închină și cel mare și astfel me închin înaintea ta.

Salomia (care eră ghemuită la picioarele Irodiadei, se scoală cuprindēdu-i gātul în brațe.)

Irodiada. Nu vreau să me răfuesc cu tine acum pentru că me batjocorești prin tot Ierusalimul, căci tu nici nu me cunoști... dar nu-mi vine bine să te veđ rāscolind pelinul care amărește pe vitele Iudeei și mai mult în contra mea. Te-aș fi ținut mai mândru și aș fi cređut că ți-e mai bogată singurătatea.

Ioan. N'am venit nici să me laudī, nici să me hulescī. Am venit să te întreb dacā māne ca în ziua întâia de Paști vei veni la templu alături de Te-trarh?

Irodiada (stăpānindu-și cu anevoie mânia.) Eū bag de seamă, profete, că mânia ta e pusă 'n lanțuri și le scutură. Dar până a-i da drumul, îngăduie-mi și mie o întrebare, căci veđi, eu me trudesec să me apropiu de tine, și te-aș prinde prietin cu dragă inimă. De nu mi-ai fi părut deosebit, m'aș mai fi ispitit, dar, de bună seamă, nimeni nu-i atât de deosebit încāt inima lui să nu jinduiască în acunsul ei cine șeie ce și care să nu-ș zică: mare bucurie ar fi pentru mine asta, sau asta-i dorința mea.

Ioan. Nu te 'nțeleg.

Irodiada. Ia uită-te 'n giurul teū: Nu te ispițeșce de loc albeața de zăpadă a marmorei și aurul strălucitor de auriu ce-i?

Ioan (tace.)

Irodiada. Sau... nu ai rivnit tu nici odată la puterea, strălucirea și bogățiile acestei lumi?

Ioan (tace.)

Irodiada. Sau (arătând-o pe Salomia, care s'a ghemuit iar la picioarele ei.) Nu ți-ai simțit inima coprinsă de flori dulci înaintea acestor frumuseți descoperite.

Ioan (după o tăcere.) Tu ai vrea să me cumperi? Dar știi tu cât prețuești? Cu o baniță și jumătate orz ești prea plătită... căci curtesană-i numele teū și adulteră ți-e scris pe frunte.

Irodiada (tresărind.) Tacī! Tacī!

Salomia (cădēdu-i în brațe.) Mamă!

Irodiada (stăpānindu-se, rece, batjocoritoare.) Ar trebui să poruncesc să te 'nhațe. Dar tu me faci să rid. Și dacā nu te-ai trecut cu firea 'n infumurarea ta, ascultă încă ceva: Cine se încumătă să fie judecător peste oameni, acela trebuie să fie părtaș cu ei la lucru și să fie om ca toți oamenii.

Ioan (atins.) Ce — spuseși tu?

Irodiada. Dar tu imi pari atât de departe de lume, încāt bătăile de inimă ale oamenilor ție-ți par o nebunie... Te-ai furisat în pustiu, lăpēdāndu-te de ori ce datorie, și de acolo eși afară spre a năpăstui pe alții. Te-o fi învățat vântul arđetor al pus-

tiului cum să urēsci, dar tu nu șei nimic despre cei ce trāese și mor numai din iubire.

Ioan. Și tu vorbești de iubire? — și tu?

Irodiada. Veđi, profete, eu imi bat joc de tine. (Ride.)

Salomia. Mamă, uite-te la el — tacī!

Ioan. Înveninează-me mereu, cu veninul teū, căci nemereșci foarte bine. Dar (arătând spre fereastră) uite colo poporul Domnului cum îți arată dinții căci tu ai furat pânea lui amară și i-ai luat toată biata mângāere. Tu-mi spuī că eu nu-l cunosc! Dar, eu șei dorința lui, căci eu i-am sădit-o 'n inimă. Înaintea dorinței āștia, eu pun viața mea și-ți spuī: Vai ție, că ai prihānit-o! Tu sugi bărbaților puterea și furī fecioria fetelor. Tu semeni batjocură pe unde eu vreu să iaū rodul credinței. Și dacā tu încovoī pe cei puternici înaintea scaunului plăcerilor tale, eu adun pe cei săraci și obiđuiți în calea ta, să te strivească sub tălpile lor. Vai ție și vai aceluia care se îndrāgosteșce cu tine 'n culcușul teū. Vai și acestui trupșor fraged care se svircoleșce sub biciul sānge-lui teū. Vai, vai voue!

Irodiada (sărind și alergānd spre ușă.) Strājile, să-l ridice strājile, strājile. (Smulge ușa.)

Scena a zecea.

Cei Pălți. Doi păzitori.

Irodiada. Duce-ți pe acest om. (Se înecă 'n vorbă, isbită de privirea lui Ioan.)

Ioan (suridēnd.) Gândeșce-te ce vrei să-mi faci!

Irodiada. Duceți pe acest om — afară — scoate-ți-l în stradă. (Ameteșce și cade pe scaun.)

Salomia. Tu ai venit în flacări de foc...

Ioan (pășeșce spre ușă.)

(Cortina.)

(Va urmă.)

IL. CHENDI ȘI C. SANDU.

S u f e r i n ța.

Zice moșu Heine

Cel sărac și sfânt,

Suferința-i mută

Nu are cuvânt.

Nu ne mai cunoașcem,

Nici nu ne mai șcim,

Nu mai am cuvinte,

Nu mai aflu rim.

Seliște august 1900.

MARIA CUNȚANU.

Călugărul.

Într'o mănăstire, ce eră clădită din vremuri trecute pe vârful unui munte, încungiuată de brazi seculari, ședea într'o celulă mică strîmtă un tiner călugăr, cu coatele răzimate pe fereastră și cu capul plecat spre brațe, privia cu ochi arđetori departe, spre un mic punct ce strălucia ca aurul în lumina soarelui. Eră crucea bisericei din orașul B., ce strălucia atât de amăgitor, și de pe fereastră lui, unde prin desişul brađilor se deschidea o cale îngustă, privia tot acolo, spre acel punct luminos, cu un dor nemărginit în suflet. Până acum trei săptămâni el nu șcidea, că afară de zidurile mănăstirei mai există și o altă lume, plină de amăgiri, dar și plină de plăceri; până atunci el nu șcidea nici ce e dragostea, nici ce e dorul

*

Sunt 25 de ani, de când într'o dimineață călugării descuind ca de obicei poarta mănăstirei, au aflat un băețel mic ce de un an, care eră culcat pe pragul porții, și care îi privia cu ochi mari negri. Pe haină avea cusută o hârtie, ce purtă inscripția: „Fie-ve milă de el! Dragostea i-a dat naștere, e dorința mea a mamei sale, ca să fie călugăr, să se roage zi și noapte pentru păcatele părinților sei“! Alta nimic, nici nume, nici etate. Călugării, fiindu-le milă de el, l-au adapostit la densesii, și i-au pus numele Salvator.

Cu cât treceau anii, cu atât îl iubiau mai mult, căci eră foarte deștept și un băiat de o rară frumusețe. Când a ajuns etatea cerută, a intrat în tagma călugărilor. Eră evlavios din cale afară, mulțămît și îndestulit cu soartea lui, și încă nici odată nu a căleat piciorul lui afară de zidurile mănăstirei.

Acum 3 săptămâni inse o societate veselă de domni și dame au făcut o excursiune în apropierea mănăstirei, și primind permisiunea călugărilor, au venit de au vizitat mormintele vechi și biserica, ce de veacuri sta acolo, neatinsă de vremuri. L-au incredințat pe cel mai tiner, pe Salvator, să conducă societatea. Și nici el nu șcidea cum s'a întemplat, că pe când toți se afla în biserică, el deodată se găsi față în față cu o tineră și frumoasă copilă, care cu ochi sfoși și curioși îl privia. În mână avea un buchet de „nu me uită“, pe care l-a cules în pădure. Lui Salvator i s'a părut că e un inger din alte sfere, care a venit să-l răsplătească pentru rugăciunile lui pline de evlavie. Dar copila suridând îl întrebă: „De mult ești între aceste ziduri reci?“ El tresărind răspunse: „De când me șciu tot aici am fost, și aici îmi voi și încheia viața“.

Ea-l privi cu milă: „Iată aceste flori, le chiamă „nu me uită“. Nu uită deci pe Laura!“ și cu ochii plini de lacrimi fugi în biserică.

El stăt ca tresnit și privia florile din mâna lui. Apoi auzind sgomotul societății ce se reîntorcea, le ascuse iute la sinul seu

De atunci Salvator foarte s'a schimbat. Stă ore întregi cu capul cufundat în palme, și cu ochi arđetori privește la crucea bisericii din B... Florile de la Laura s'au prefăcut deja în prav, arse fiind de suflarea lui ferbinte, rupte de buzele lui, pe cari în tot momentul neobservat le apesă pe palidele flori. Și-a făcut un mic săculeț în care a pus cenușa lor, și de un fir de ată l-a acătat la gât și îl poartă pe inima sa, lângă crucea sfântă, pe care în ziua aflării sale

pe pragul mănăstirei i-au pus-o călugării la gât. — Il mistuia un dor ascuns, sângele îi clocotia în vine și i se suiă la creeri, cauzându-i amețeli; i se părea că tot din giurul lui se învêrtește cu o iuțală fulgerătoare; nu mai vedea nimic decât chipul unei copile blonde, nu mai auđiea nimic decât vocea ei!

Într'o dimineață, după o noapte petrecută în insomnie, a eșit în pădurea ce eră în nemijlocita apropiere a mănăstirei, cu gândul de a-ș mai alina durerea în natura liberă, cu dorul că doar o va întâlni pe ea, care i-a dus pacea sufletului seu. A înțeles din vorbele celorlalți călugări, că densa e fica unui consilier din orașul B... Și tot de la densesii a auđit, că de un timp încoaci adesea se fac excursiuni în apropierea mănăstirei, atras fiind publicul de pacea ce zace în giurul ei.

Salvator a eșit deci cu dorul, că poate o va vedea. Și cum mergea cufundat în gânduri, deodată tresări, căci naintea lui stăt Laura, cu o corfiță plină de fragi în mână, cu fața imbujorată de bucurie.

„Ah! în fine te reved iarăș“, zise ea cu gingășie, „să șci că de la ultima noastră întâlnire, zilnic vin aici în pădure să culeg flori și fragi. Nu voiești câteva? bucuros ți le dau“.

El stăt ca înmărmurit și o sorbiă cu privirile, temându-se că de la primul seu cuvînt va dispărea frumoasa fantomă, ce de atâtea ori îi apăruse în vis, și despre care nu putea crede că e aievea. Dar copila luă o fragă mare coaptă și roșie ca sângele, și o duse la buzele sale rumene, mușcând jumătate din ea, iar cealaltă jumătate i-o întinse lui. El mecanicește o duse la gură, dar apoi neputându-se stăpâni mai mult, cuprinse copila cu ambele brațe și o strînse cu putere la piept, apesându-și cu foc și desperare buzele sale pe ale ei. O sărută ca și scos din minți, își smulse cruciulița de la gât și i-o dete ei. „Ține“, zise el, aceasta cruciuliță, ca suvenire de la un om, pe care nici când nu-l vei mai vedea, și care, iubindu-te pe tine, și-a uitat de Ddeu! Și când te va ajunge odată vre-o durere, cugetă la acel călugăr, care de dorul și dragul te u a murit!“ O mai strînse odată în brațe și apoi dispără în desişul pădurii

*

În ziua următoare, când călugării au intrat în biserică spre a-ș face rugăciunea de dimineață, cu spaimă au zărit corpul lui Salvator, a cărui brațe reci erau înțelestate cu putere în giurul crucii Mântuitorului. Nu-și puteau da seamă despre cauza morții lui, sermanii bătrâni cu inima de mult stînsă, cu sufletul pustiū și neatins de patimile omenești... Între sufletele tânguioase și jalnice ale clopotelor au ridicat corpul tinerului călugăr, peste a cărui față palidă zăcea acum o liniște sfântă...

HERO.

Cugetări si maxime.

Prin stima ceor mari ne simțim einștiți; dar numai stima celor mici ne einstese pe noi ênșine.

Petit-Senn.

*

Inima e ca o moară care se mișcă; dacă n'are ce să macine, se macină pe sine.

Goethe.

*

Pe gânduri.

Când privirea ostenită mi-o pironesc la pământ
 Și privesc cum se rotește țerna spulberată 'n vânt,
 Staău pe gânduri, — căci imi vine ca al țernei rotogol
 Să-l asemăn nu știu cum cu-al iluziilor stol,
 Ce se perde tremurând, alungat de-un vânt dușman :
 — Unde-z visurile sfinte, plămădite an de an
 Și perdate în clipita unui adevăr amar ? —
 — Nu mai vin — s'au dus pe veci și le chiamă în sedar
 Inima, să se întoarcă ca țerina în pământ —
 O pământ !... Când te privesc tu imi pari atât de sfânt —
 Mîntea mea în tine 'ntrupă adevăratul isvor,
 Dătător de fericire și de pace dătător.
 Când gândesc prin câte vremuri tu te vei fi străcurat,
 Mi te 'nchipuiesc atunci un moșneag împovărat,
 Cu un sac purtat în pace de umerii gârboviți —
 Ce povară fără margini port umerii-ți osteniți,
 Căci atâția sînt pe lume și li-e greu păcatul lor !
 Și tu biet moșneag bătrân, ca un tată răbdător,
 Ocrotesci pe cei ce rîd și hulesc a ta făptură.
 Împarți hrană pămîntescă la clevetitoarea gură
 Și-o primești la sîmul tei când pe veci a qmulit ---
 — Mititeii sap' o groapă și în sîmul tei rănît
 Se așază liniștit mincinosul răposat —
 El sădește 'n trupul tei, un tăinuît, greu păcat ---
 — Tu te 'nfiorezi de el, — dar la nime nu-l mai spuî,
 Căci ești bun și n'ai mai vrea ca să vină tot ai lui
 Și să-l sfășie cu dinții pe cel poreclit de „sfânt“.
 Noi sîntem atât de micî în trufașul nost avent,
 Ce ne 'ndreaptă ochii sarbeți spre lumea nemărginirei ---
 — Noue suferința ta ne dă rostul fericirei
 Să trăim viața noastră omorîndu-te pe tine ---
 E senină fața ta, cea cu riuri cristaline
 Și cu câmpuri adâncite sub povara mătăsoasă,
 Veselă e fața ta și gingașe și frumoasă,
 Încât când o vîd atunci imi perd firea --- Mi se pare
 Că privesc sburdălnicia prinsă 'n ochi de fată mare.
 Dar pe noi cei micî din leagăn astfel ne-a plăsmuît firea,
 Ca prădându-ți frumuseța să ne stoarcem fericirea.
 Noi tăiam în coasta ta cu ferul o brazdă lată,
 Noi tăiam în trupul tei și tu cel bun, drept resplată,
 Ne dai viața ce ni-o scurgem din inima ta rănîtă ---
 — Nu te doare când îți veți țelina destelenită
 Și brăzdată 'n lung și 'n lat lunca cea de micșunele ? —
 Tu simți groaznica durere când te despărțezi de ele,
 Înse inima ta blîndă o preface în răbdare,
 Din cari dușmanilor tei viața blîndă le răsare ---
 Pe cel ce ți-a rănît trupul să-l primești la sîmul tei,
 Și cu părintescu-ți braț tu acoperi pe cel reu,
 Ascunzînd păcatul lui sub tăinuîtoarea glie —
 Învii flori de-asupra lui, încât nimenea nu știe,
 Că sub ele-i pitulat viermînosul trup de om !
 Tu cel mare ești cel bun, pe când noi un slab atom,
 Ne împrejmuim cu mreaja unor rele uriașe
 Și din păcate croim o dăinuîtoare fașe,

Ce ne 'ncinge strins pe toți și pe moș și pe nepot.
 Și păcatele sînt grele. — Umerii tei cum mai pot,
 Să le poarte greutatea, că-s bătrîni minune mare ?
 Ești covîrșit de povară --- Câte-odată --- mai arare
 Când s'a grămădit asupra-ți un păcat slăvit de vremuri,
 Și povara lui te 'ndoaie, — atunci și tu te cutremuri,
 Ca păcatul să-l înghită sîmul tei ce se desface.
 — Dar curînd peste mînie tu ne verși iar blîndă pace

 Ești atât de „bun“ Pământ! — dar atât ești de „bătrîn!“
 Cine știe lîngă tine pînă când mai tot rîmân,
 Pacea veche și răbdarea unui împăcat moșneag.
 Azi i-atât de lung și greu al păcatelor șirag,
 Încât o să-ți copleșească trupul slab și gârbovit
 Și-o să-ți perđi răbdarea veche care-atât ne-a ocrotit !

*

Cine-mi spune cum va fi soarele ce-o să răsară,
 Când și „Tu“ vei fi sîtul de-a păcatelor povară !

Brașov.

OCTAVIAN.

Schițe și amintiri din Italia.

(Fine.)

Eu inima saltînd de bucurie, după el, veniam noi
 toți frații, și cel care îi mîerunt la stat, încetinel
 la umbrel, potolit la vorbă și blînd la fire, dar că-
 ruia, când îi veți șopti cuvîntul „Tară“ fulgeră, tună,
 s'aprinde, te mișcă, te convinge, pînă când, ori cât
 de dușman îi veți fi, nu se poate să nu te pomeneșei
 strigînd împreună cu dînsul: Trăiască România, tră-
 iască trezitorul conștiințelor naționale, trăiască acela
 ce știu convinge pe toată lumea și a face, din ser-
 barea de la Roma, nu o serbare a Românilor, căci
 cu gîndul acesta modest plecasem noi, ei un triumf
 al României. (Aplause, ovațiuni.)

Mic este astăzi numărul acelor bîrfitori, cari
 mai caută să învîlue în zdrențuite și întunecoase
 vîluri, făurite din legende false, numele unei țeri, a
 cărei virtute este scrisă, în istoriile tuturor neamu-
 rilor de bine, în leaturi de aur și al căruî drum, în
 omenire, i l-a creiat isbînda, tot ea dîndu-i locul de
 onoare ce de drept azi România îl ocupă între po-
 poarele civilizate. (Aplause.)

Trebuie văduț, trebuie ascultat, trebuie înțeles,
 ilustrul Baccelli, stejarul nostru protector, când zise:

„Ve salut pe voi o! neinvinsilor Romani! Voi
 sînteți o pagină desprinsă din marea carte a istoriei
 Romei, totuș, voi sînteți demni de cea mai mare iu-
 bire și admirațiune“. Și prosindacul Galuppi când
 grăi: Ca și poporul latin, așa și românii luptară spre
 a continua opera națională, în contra apărării strîi-
 nului. De la tradițiunile romane se inspiră gloriosul
 păstor al Transilvaniei, eroul Horia, când în 1784,
 proclamîndu-se ca Traian împărat al Daciei, a înce-
 put răboiul de independență.

Și tot ea un roman a căduț valorosul român
 zdrobit de numărul inamicilor și trădat fu condus la
 moarte, suferind chinurile pe cari calăul barbar l-a
 făcut să le îndure, mai înainte de a-l ucide. Amin-
 tîndu-și de originea sale, gelos de tradițiunile sale,

GAVRIIL MUSICESCU.

mândru de cultura sa, poporul român e azi sentinela înaintată a latinității..."

Ce mândri trebuie să ne simțim noi de aceste afirmațiuni ale primarului Romei, care e și profesor la universitate și care, cum vedeți, ne cunoaște trecutul bine.

Dar neobositul luptător pentru înălțarea neamului nostru dl V. A. Ureche, cu ce satisfacere zise: Sântem aici, excelență și dle Sindac, ca să venerăm acest monument al marelui nostru împărat, sântem aici, pentru a repetă învățăților, întruniți în congres, vorba rostită, într'o zi de acest păstor poliției romane, care îl îndepărtă într'o noapte de la picioarele colunnei: Roma e mama noastră!

Și mai departe:

„Eă, nu cunosc în istoria modernă a Românilor, o pagină mai importantă decât aceasta ce Ex. V. o scrie pentru noi, astăzi în ziua de 12 octombrie.

„Emoțiunea e prea mare ca să pot afla cuvinte proprii a exprima Ex. V. și dlui primar toată profunda recunoștință, care agită sufletul nostru.

„Binevoește Ex. a permite să depun la picioarele monumentului nostru, această coroană de bronz în numele națiunii române. Este cert că ea nu poate da măsura amorului care ne leagă la rasa latină și particularmente de națiunea italiană. Nu mai puțin înse ea va fi suficientă ca să spună secolelor viitoare că legăturile noastre sunt indisolubile. (Aplause. Ovațiuni dlui V. A. Urechii.)

Dar scormonitorul pământului? Dar doveditorul nobleței noastre, care ar citi vecinic pe cărți făcute din lespezi de peatră tipărite la Adam Clisi? Cum fu de aprobat când zise: Acest popor arată evident origina sa latină în costumele sale, în tradițiunile sale; totul în inima lui păstrează întipărirea naționalității unei singure rase, rasa latină. (Aplause.)

Răsună în sfârșit, în Forul Traian, și glasul celei ce trebuia să răsună numai la vatra sa și în mijlocul copiilor sei, dar pe care întâmplarea o poartă pe unde vooșce dânsa și către mama Roma, ea zise: „Ce crezi tu că a răsarit din acele câmpuri glorioase de la Tape și Sarmisegetusa, unde vitejii legionari, ai lui Decebal și Traian, cădură luptând voinicește, decât o nouă ceață de viteji eroi?

„Rarile virtuți, exemplele vitejești ale legionarilor romani, crezi tu că nu au lăsat nici o urmă? Că vechea Dacie nu le-a înțeles, nu le-a păstrat cu sfințenie?

„Podurile, căile, stradele și marile opere făcute de Traian, în această cetate, crezi tu că sunt desarte, că au ajuns poteci acoperite de ierburii sălbatice? Crezi tu că isbândile, cari în litere eterne sunt înscrise pe columna lui Traian, nu s'au săpat adânc și în inima noastră, servind de exemplu, de călăuză și luminând ca far etern în viitor?

„Până la tine n'a ajuns glasul victoriilor de la Rovine, Răsboeni și Călugăreni?

„Sunetul rășboinic al cornului celui mai glorios căpitan, regele Carol, n'a ajuns până la tine? N'ai înțeles tu că el răsună a victorie? Eroica epopeă a Plevnei, zornăirea uriașe ce făcu cătușele robiei, când de la brațele fiicei tale la 77 cădură sfărimate de bravii noștri curcani, cine n'o cunoaște? (Aplause frenetice.)

„Mama Roma, mama Roma, faima acestor bravi ostași cu două capete, avu eco în toată lumea și România ocupă d'atunci, locul ce merită să ocupe

pe bătrânul nostru continent“. Bune și adevărate trebuie să fi fost cuvintele ei, de oare-ce presa italiană se ocupă încă și până azi de dânsa; iar pe piept poartă o frumoasă răsplată. Medalia Bene merenti de argint acordată autoarei de către M. S. regele Italiei.

Au urmat apoi, după pleaaarea E. S. mai multe discursuri, unul mai aplaudat ca altul, unul mai călduros ca altul, salutând frățeasca serbare din Forul Traian. 700 de congresiști și când zice 700 de congresiști, zice 700 de înțelepți ai pământului, veniți din toate unghiurile țărilor, elita Romei, presa și tot poporul, asistă la această măreață sărbătoare și cu ei ce credeți oare că duse în coprinsurile lor? Duse amintirea acestei nobile înfrățiri, duse numele mare și trecutul glorios al scumpei noastre patrii.

SMARA.

Doine din popor.

Frunză verde mușătel,
Mi-a trimes badea inel,
Să-mi stîmpăr dorul cu el,
Să-mi trimiță și zece,
De dorul lui tot nu-mi trece,
Eă 'n pădure duce-m'as,
Frunză verde rupe-mi-as,
Slove negre scriere-as,
La badea trimite-o-as,
Ca să vadă,
Și să creadă,
Că slova cum îi de neagră,
Așă mi-i inima 'ntreagă,
Și slova cum e de scrisă,
Așă mi-e inima 'nchisă.

(De la Ion Văcaru, Ocna-Sibiului, Transilvania.)

Verde foaie colelie,
Me scrisei volintirie,
Taica maica nu me șcie,
Numai dalba surioară,
Că mi dă bani de cheltuială,
Și rufe de primineală,
Și me ia la cercetare:
— Unde te duci tu frățioare?
Busuioc verde știblos,
Remăi taică sănetos,
Dacă n'ai fost bucuros,
Să ai copil de folos,
Busuioc verde pe masă,
Remăi maică sănetoasă,
Dacă n'ai fost bucuroasă,
Ca să-ți vezi o noră 'n casă,
Și-ai rămas cu fetele,
Ca să-ți vezi păcatele.

(Din comuna Costești, Valcea.)

Fire-ai maică blestemată,
De ce nu m'ai făcut fată:
Să stău cu tine pe vatră,
Că m'ai făcut un fecior,
De dau țerilor ocol.

(De la Dumitru Frânga, lăutar, București.)

CHRISTIAN N. ȚAPU.

SALON.

Gavriil Musicescu.

Cu bucurie vedem la toate ocaziunile, cu mare plăcere am constatat și la adunarea generală din Abrud a Societății pentru fond de teatru român, că pe terenul muzicii și în deosebi pe acela al muzicii vocale am făcut un progres frumos.

De unde mai de mult gustul muzicii eră foarte puțin răspândit în straturile societății românești, acum abia este familie mai de seamă, în care să nu se facă muzică.

Înainte cu 25—30 de ani, aveam coruri vocale numai pe la catedrale; astăzi în toate centrele noastre culturale se cântă armonios; ba găsim o mulțime de coruri și la sate, în deosebi în părțile banatice, unde învățătorii noștri harnici se întrec într-o ne surprinde cu ele.

Avem reuniuni de muzică și de cântări, mai mici și mai mari, dintre cari cele de la Sibiiu, Brașov, Blaș și Lugos, conduse de maestrul muzicii noastre naționale, ș-au creat un loc de frunte.

Ne-au resărit și talente artistice soliste, cari deja fac atracția concertelor noastre.

Ni s'a dat să avem și compozitori. Cel mai talentat și mai productiv între toți, mult regretatul Ciprian Porumbescu, s'a stins în calea spre zenitul strălucirii sale. Un alt talent remarcabil, Nicolae Popovici, a apus asemenea înainte d'a se fi putut desvoltă. Din norocire, terenul n'a ramas gol. George Dima, Iacob Mureșianu, Ioan Vidu și Timotei Popovici lucrează cu succes din ce în ce mai mare.

Accentuând progresul acesta și vorbind de compozitorii noștri, trebuie să dăm un loc de onoare distinsului compozitor și profesor de armonie din Iași, Gavriil Musicescu, a cărui înținerire asupra desvoltării muzicii noastre populare este atât de bine cunoscută. Cu portretul dsale excelent executat ilustrăm de asta-dată revista noastră, adaugându-i următoarele schițe biografice.

Gavriil Musicescu s'a născut în Ismail (Basarabia) la 1847. La 1860 a fost adus la seminarul din Huși de sub direcția repositului episcop Melchisedec. Terminând seminarul, a urmat conservatorul din Iași, pe care terminându-l, în urma concursului deus înainte comisuni de sub președența dlui T. Maioreseu, a fost numit profesor la seminarul din Ismail și dirigent al corului episcopal, unde acum (1866) eră ca episcop repositul Melchisedec.

În acest timp a stat în corespondență cu marele contrapunctist Iosef Hunke, profesor pe atunci de contrapunct și compoziție la Capela imperială din Petersburg.

La 1870 a plecat la Petersburg, unde a urmat cursurile la conservatorul imperial și la capela imperială. După patru luni, a ajuns stipendiatul împăratului Alexandru al II-lea.

La 1872 terminând cursurile conservatorului și ale capelei imperiale, s'a rentors în țară și în urma

concursului deus la Bucureșei, a obținut catedra de armonie la conservatorul din Iași, unde se află și azi.

La 1876 i s'a încredințat și direcțiunea corului ceremonial și al mitropoliei din Iași, pe care și acum il conduce.

Ca profesor, a dat țerii mulți profesori și profesoare de muzică, precum și dirigenți de coruri cari îi fac onoare. Printre acestia sînt și dnii Ioan Vidu din Lugos și Timotei Popovici din Sibiiu.

Ca șef al corului mitropolitan a reușit să-l ridice acolo, că regele Carol când a primit pe scumpul seü oaspe împăratul și regele Francisc Iosif, a invitat corul de la Iași ca să dea un concert coral la Sinaia în castelul regal.

Este primul care în România a dat concerte corale, ba a trecut și la noi, unde înainte cu vr'o zece ani, a făcut cu corul seü un turneu artistic, cu care ocaziune a lăsat în urmă-și mai multe cântece populare, armonisate de densus, cari de atunci se cântă cu multă plăcere în toate concertele noastre populare.

Ca compozitor, a scris o mulțime de coruri bisericești și școlare; a pus în armonie multe cântece naționale.

Din lucrările sale musicale a scos la lumină trei culegeri:

„*Douesprezece Melodii Naționale*“ culese, armonisate și aranjate pentru chor mixt și piano. Colecția conține următoarele piese: Deșteaptă-te Române, Lelea vitează, Oșteanul român, Resăi lună, Nevasta care iubeșce, Dor dorule, Stăncuța, Moș bētrân, Congam, Baba și moșneagul, Zis-a badea, Hai Ileano. Cele mai multe din ele sînt cunoscute pretotinden. Unele fac parte și din repertoriul vestitului cor ruses al lui Slaviansky. Au fost medailate la expoziția universală din Paris la 1889.

„*25 Cânturi*“, pentru una, doue, trei, patru și mai multe voci, destinate în usul școalelor. Întocmite din ordinul ministeriului instrucțiunii publice și al Cultelor. Din aceste relevăm: Acuma ora sună, Drapelul școalelor primare, imnul Trăiască Regele, Deșteaptă-te Române, Ca o zi de primăvară, Moartea vitează, Stejarul, Hora junilor, Hora de la Plevna, Limba românească, Imnul Român, Imnul regal, Latina gintă, Oșteanul român, Imnul vênătorilor, Cântecul lui Stefan Vodă, Marș regal, Cea din urmă noapte a lui Mihai Viteazul, Fiii României, Stejarul și cornul, Doina.

„*Imnele sfîniei liturgii*“ pentru cor mixt și piano, un volum de 203 pagine. Toate fac parte din repertoriul ecleciastic al corului mitropolitan din Iași, avënd și aprobarea sf. sinod al bisericei autocefale ortodoxe române. Între altele găsim aici și Imnul Herovic, care s'a cântat de capela sinodală din Moscua cu ocazia concertului dat în palatul guvernatorului Moscuei, marele duce Serge Alexandrevitsch, la 24 iulie 1898, în onoarea regelui Carol I al României, în călătoria sa prin Rusia; precum și în catedrala Kremlinului, în prezența împăratului Rusiei Nicolae II și a familiei imperiale la 16 august 1898. Azi imnul acesta, ne spune nota autorului, face parte din repertoriul celor mai multe coruri din Petersburg, Moscua, Kiew etc. După imnele liturgiei, urmează câteva concerte: Cine se va sui, Înnoșce-te noue Ierusalime, La Nașcerea Domnului, la Învierea Domnului. Este și un apendice, care conține cântările: Crucii Tale, câteva Tropic, în sfērșit Prohodul Mântuitorului.

A scris și un manual pentru cunoașterea teoriei muzicii, în trei volume, intitulat: „Curs practic de muzica vocală“.

Nu s'a mulțumit numai cu succesele sale pe terenul musical. În 1889 s'a înscris la facultatea de drept din Iași și la 1893, ianuarie, a obținut titlul de licențiat în drept. Tesa-i de licență a fost: „Separatiunea patrimoniilor“ publicată apoi și în broșură.

Activitatea sa artistică, apreciată cu multă căldură de toată românimea, a fost distinsă și de curțile domnitoare. Decorațiunile cari se ved pe portret, i s'a dat pentru lucrările și producțiunile sale musicale, de către regele României, împăratul și regele Austro-Ungariei, împăratul Rusiei și regele Serbiei.

Îndeplinind cu vrednicie postul de profesor de armonie la conservatorul din Iași și pe acela de șeful corului mitropolitan de acolo, de la activitatea sa rodnică ne putem aștepta încă la multe lucrări de valoare.

E însurat, are familie și trăește în o casnicie fericită.

Voci de presă despre festivitățile de la Abrud.

II

„Gazeta Transilvaniei“.

Festivitățile de la Abrud.

Vineri. (9/20 iul.) Când caut acum să-mi strâng impresiile călătoriei la Abrud, me năpădesc icoanele unei Odiseiade întregi — iar poșta plecă peste un ceas. Ve rog, deci, să me priviți ca Abrudean și să-mi încep raportul cu ziua de vineri. Când zic înse Abrudean, trebuie să încep povestirea cu sosirea în Zlatna... în Zlagna, cum i se spune pe aici, căci până la Abrud drumul nu merge pe șes și-s multe popasuri, pe cari trebuie să le faci pe drum. Dar le faci bucuros, căci munții ăștia binecuvîntați nu poartă numai aur, ci și oamenii de aur. Trei-zeci de ășni am plecat din Brașov, dar în casa părintelui Beșa din Zlatna ar fi mai încăput alți trei-zeci. Cum am pășit pe pragul casei sale, ne-am simțit bine. Pe părțile erau chipurile oamenilor noștri mari, începînd cu simplii Horia și Cloșca — cari pe cât erau de simplii, totuș au făcut aici în Orient ceea ce în Franța numai cu 10 ani mai târziu s'a putut face, — și sfîrșind cu Andrei Mureșianu și cu Avram Iancu. Cu cuvinte călduroase ne-a binevenit în casa sa și emoționat i-a răspuns dl George Dima, conducătorul nostru. Din Zlatna până în Abrud mai sînt popasuri și nici de Bucium nu scapi atât de ușor. Și ce drum admirabil. Munți și păduri și pe lângă drum apa, care murmură din unde, șoptindu-ți misterios: „Câte povești nu vi-aș putea eu spune despre strămoșii voștri, cari au fost totdeauna gata să-mi apere aurul cu sângele lor!“ Și în sfîrșit iată-ne la Abrud. Cheful și veselia n'au lipsit, și fiind că în rostul lumii, fiecărei sîri îi premerge o presară, și sîrii de cunoștință, înscrisă în programul festivităților pentru ziua de sîmbătă, i-a premers vineri o presară de cunoștință. Și am cunoscut pe acești oameni, pe cari după faimă îi cunoșteam deja, veseli și primitivi, Români adevărați.

Sîmbătă. Sîmbătă a fost ziua, când au sosit oaspeții cei mai mulți. De aproape și de departe au alergat la aceste locuri. Patru-spre-zece trăsuri au sosit dimineața, iar alte 10 au adus după prînz pe ceilalți oaspeți și pe comitetul Societății.

Primirea. La Zlatna a fost iarăș întîiul popas. La ospătarul Pop s'a dat un banchet strălucit. Dl protopop Montani a ridicat paharul seú în sănătatea dlui Vulcan, care emoționat i-a mulțumit cu cuvinte frumoase. Au urmat toasturile dlor Todescu preot în Bucium-Cerbu, pentru comitet și a dlui părinte Beșa pentru oaspeți. „Ziua bună se cunoașce de dimineața“, zice vorba bătrînească, dar dimineața a fost atât de frumoasă, încât când s'a dat signalul de plecare, par' că îți cădea greu să te desparți de oamenii, cari te-au primit cu atîta căldură. Înse caii micuți de munte ai Moților mușcău nerăbdători zăbalele inspumate și după două ore de popas oaspeții au fost conduși de zece căruțe prin Munți spre Abrud. Eu am alergat cu Abrudenii la Bucium, unde se pregătia o a doua primire a celor ce s'au grăbit să vină în țară, unde îi așteaptă frații cu brațele deschise. Din depărtare aușirăm mai întîiul mai înfundat, apoi tot mai limpede pușcăturile de „trease“, cu cari Moții își salutau oaspeții din vîrfurile dealurilor. Oamenii ăștia cunosc bine praful de pușcă. De-odată străbătura la urechile noastre sunetele zurgălăilor. „Vin, vin!“ strigă toți din toate părțile. Și iată pe drumul de țară praful se înalță în vîrtegiuri și din norii de praf încep să se distingă trăsurile. În cea dintîiu e președintele Societății dl Vulcan. Un întreit „Să trăiască!“ isbucnește de pretutindenii. Și ce frumos sună aste vorbe în gura celor o sută de flăcăi voinic. Trăsurile se opresc. Înaintea casei dlui Aurel Danciu e un arc de triumf de cetină de brați. „Bine ați venit!“ stă scris în vîrfurile lui. Toți fruntașii din Abrud și din Bucium așteaptă aici. Dl Vulcan coboară. Președintele sediului Abrud al „Societății pentru crearea unui fond de teatru român“, dl protopop Petru Popovici, îl beneventează cu cuvinte frumoase. Sînt chiar 25 de ani, de când Societatea și-a ținut una din întîiele sale întruniri aici. De atunci s'au schimbat multe, nădejdea de atunci a Societății e azi aproape fapt, dar ca și c'un sfert de veac în urmă tot harnicul veteran Vulcan a fost acela, care mai întîiul a sosit la Abrud. Emoționat a răspuns cuvintelor „bine ați venit“, pe cari Abrudenii i le-au adresat prin rostul dlui protopop Popovici... Și zurgălăii iar au început să sune, treascurile iar bubuiau din vîrfurile dealului și însoțite de un puternic „să trăiască!“ trăsurile s'au pus în mișcare. În fruntea lor s'a pornit un banderiu de vre-o 30 de Moți călări pe căluții cei juți și mici. Pe pieptul lor lat e tricoul național. În Abrud un nou „să trăiască“ a isbucit din piepturile celor ce-i așteptau îmbrăcați în haine de sîrbătoare.

Sara de cunoștință. Sara de cunoștință s'a ținut în grădina restaurantului Erdős. O mulțime de peste 300 de inși stăteau la mesele întinse, petrecîndu-și voioși și căutînd să se cunoască. Domnul advocat Laurențiu Pop i-a binevenit, închinînd paharul în sănătatea președintelui Societății, căruia mulțimea la sosire îi strigase deja un prelung „să trăiască“. Am remarcat pe fruntașii noștri Ardeleni din toate părțile, a căror nume a-l înșiră aici imi e imposibil. La 11 ore retrăgîndu-me dimpreună cu oaspeții oboșiți de drum, am lăsat o societate mare

ineă în grădină, dispusă de-a sărbători până în zori întelnirea atâtor Români, în niște locuri atât de frumoase.

Ședința I. După serviciul divin în biserica gr. or. din Abrud-oraș, la care un cvartet dublu a cântat liturgia sub conducerea dlui G. Dima, se ține duminică în 22 I. c. în biserică ședința I. la orele 10½ a. m. Biserica înțesată de lume, între care multe dame ascultă cu atențiune vorbirea de deschidere a dlui Vulcan — veteran, căruia vreme i-a albit părul, nu i-a putut lua înse idealismul. Cei de față aplaudă îndelung vorbirea lui. Răspunde dl avocat L. Pop, bineventând în cuvinte călduroase pe oaspeți. — (Urmează raport despre ședință, apoi încheie.)

După aceasta dl președinte dă cuvântul dlui dr. V. Branșce, care ține o scurtă dar măduoasă disertație despre „efectul artei dramatice asupra sufletului omenesc, în special despre catarsă“. De și suntem convinși, că astfel de materii speciale nu se potrivește ca disertații într-o adunare populară, cum sînt cele ale Societății pentru crearea unui fond de teatru român, totuș trebuie să mărturisim, că puținii, cari au urmărit disertația cu atențiune, au avut plăcerea de-a ascultă un studiu concis și predat cu claritate. După o introducere asupra artei în general, în care se accentuiază adevărul de mulți ignorat, că arta nu are să stea în slujba nici unei tendențe, nici chiar a celei moralisătoare, cu atât mai puțin înse a celei demoralisătoare, autorul își pune mult discutată chestie: care este procesul psihic, pe care îl provoacă în noi plăcerea estetică produsă de dramă. Și și el se îndreaptă la bătrânul Aristotel și ajunge la famosul punct, care a preocupat deja atâtea spirite, la *catarsă*. Cum avem să pricepem vorbele lui Aristotel, ce însemnează „trezirea friciei și compătimirii și curățirea“, de care ne vorbește marele filosof, asta e ce-l preocupă pe disertant. Deslegarea acestei probleme se face prin pilde alese cu dibăcie, prin devieri, cari explică fără să obosească. Nu este locul aici să ne estindem mai pe larg asupra cestiunei. Disertantul a fost viu aplaudat. Dl președinte mulțămindu-i încheie ședința.

Nu pot să trec cu vederea un lucru. Când ești din biserică, care e un model original de rezolvare în piatră a stilului cu totul special și interesant al bisericilor Moților, zărești o clădire frumoasă, care-ți atrage imediat atențiunea. E școala română gr. or. O vizită cât de scurtă în interiorul ei îți dă o idee limpede de nivelul înalt, pe care se află și care face onoare celor cari o dirigează.

Banchetul s'a ținut în sala cea mare a otelului „Detunată“ un banchet de peste 200 de tacâmuri. Seria de toaste a deschis-o dl Vulcan printr-o cuvîntare frumoasă în care a provocat întreaga sală să strige un „trăiască“ Majestății Sale monarhului Francisc Iosif I. A urmat vorbirea dlui protopop P. Popovici pentru dl Vulcan, „cela care dintru început a fost sufletul Societății, care ne-a intrunit și i-a rămas conducător până în ziua de azi, cel care n'a cunoscut piedeci întru ajungerea țintei, pe care și-a pus-o și pentru cei ce dimpreună cu dînsul lucrează la realizarea înaltului scop“. Dl avocat Stefan Pop ridică paharul se în sănătatea dlui G. Dima „acela, care a scos cântarea din coliba sărăntocului și a făcut-o să poată intra în palate“. Dl Dima a fost aclamat printr'un nesfârșit „ura“. Urmează vorbirea dlui

L. Pop, pentru oaspeți. Dl Onițiu citând cuvintele vechiului cronicar Cantemir, care preamărește ospitalitatea Românilor, constată, că ea e și azi una dintre podoabele noastre. În numele oaspeților mulțumește Abrudenilor de ospitalitatea lor. Dl Scurtu vorbește despre cei ce au fost capabili ca printr'o impersonalitate deplină să se jertfească pentru semenii lor și provoacă pe cei prezenți să închine cu dînsul paharul întru sănătatea celor doi tribuni de la 1848 rămași în viață și prezenți la banchet, dnii Andreica și Aiudan. Un „să trăiască“ puternic a eșit din piepturile tuturor. Dl avocat Pațița vorbește pentru păstrarea idealurilor naționale; dl protopop Montani pentru femeia română; dl protopop Furdui pentru Thalia română; iar dl prof. Goldiș pentru Asociațiune.

Ședința II. (11/24 Iul.) se deschide la orele 11 a. m. Dl Goldiș, secretarul general, cetește procesul verbal despre ședința de ieri. Dl Onițiu cetește telegramele sosite de ieri încoace. (Urmează raporturile comisiunilor deja amintite. Din aceste relevăm raportul comisiunii pentru cercetarea raportului comitetului.)

Președinte dr. V. Preda, referent B. Podoabă. Raportul se primește. Nu se face înse nici o propunere concretă; ci numai comisiunea dorește ca acele bănci ale noastre, la cari, cu vremea, se vor plasa fondurile Societății, drept mulțămită, să nu uite a împărtăși și Societatea aceasta cu un mic procent, din partea profitului destinat pentru scopuri filantropice. De oare ce Societatea, în sensul statutelor sale, nu poate face nimic până atunci, până când nu și-a adunat banii necesari pentru înființarea unui teatru, — dorește ca comitetul central să caute căile prin cari să se poată adună și pregăti și forțele intelectuale, cari vor fi absolut necesare la înființarea teatrului. Dar de oare-ce acest lucru se va putea face mai ușor prin modificarea statutelor în acest sens, mai dorește, ca comitetul central să pregătească și un nou proiect de statute. În giurul acestor cestiuni se încinge o vie discuție, la care ia parte dnii Mihail Cirle, notar public, Virgil Onițiu, director gimnazial, dr. St. C. Pop, avocat, Ioan Scurtu, student, Romul Furdui, protopop, Vasile Goldiș, profesor și Gh. Dima, profesor, — se primește ca propunere concretă partea primă a dorinței comisiunii, rămânând, ca comitetul să se îngrijească de executarea ei. — Fiind Societatea invitată să-și țină adunarea generală din anul viitor în Șimleul-Silvaniei, adunarea primește cu mulțămire. Timpul se va fixa de comitet. Cu aceasta ordinea de zi s'a exhaustat. Președintele, în cuvinte alese și bine simțite, mulțumește Moților pentru sacrificiile aduse cu această ocaziune. Mai vorbește dl dr. St. C. Pop mulțumind președintelui și comitetului pentru activitatea deosebită, dorindu-le putere și viață ca, continuând în felul început, să ne putem realiza cât mai curînd scopul mult dorit. În numele Moților mulțumește dl Romul Furdui.

„Tribuna Poporului“.

Adunarea de la Abrud.

Au pornit Românii la munte, ca în vremurile grele, pentru a-ș mai face zile bune, în țara Moților noștri. S'a adunat în munți, ca după 25 de ani să mai facă un prasnac românesc. — Trenul duce până

la Zlagna pe oaspeții adunării pentru fond de teatru român, s-apoi șiruri de căruțe pornesc în drumul spre Abrud. Dar după ticsirea ce au îndurat în drumul de fer, oaspeții, în frunte cu președintele Societății pentru fondul de teatru, venerabilul domn Iosif Vulcan, fac în Zlagna un mic popas, unde munteanul protopop Montani la un banchet splendid improvisat ridică paharul pentru neobositul muncitor în ogorul culturii naționale, Iosif Vulcan. Campion în serviciul ideii, ideii mari a culturii naționale zice dl Vulcan, că este dsa și pentru a ei isbândă ridică paharul. — Plecat din Zlagna, șirul de trăsură ridică nori de praf, străbătând tot înainte, și apropiindu-se de Bucium. Urale și strigăte de „să trăiască“, acoperite de bubuitul treasurilor primesc pe oaspeți. Se sgu-due pământul de atâta sgomot de veselie! În fruntea Moților protopopul Popovici, în fața casei lui Aureliu Danciu, cel cu casa în drum, casă numai podoabă de brad, și cu glas duios, ca și cântecul Moțului, rostește un: „Bine-ați venit!“ — În alai și tunete de treasuri pornesc din nou șirul de trăsură, iar în capul lor un banderiu de 30 Moți, pe caii lor mici și luți, înalță mândrețea și farmecul munților noștri ce „aur poartă“ — Par' că ved, adâncindu-me cu sufletul în alte vremi, cum merg călăreții ducelui „Ramunc“, în fruntea convoiului de nuntă alui Atila! — Iată Abrudul! Abrudul îmbrăcat în haină de sârbătoare, Abrudul numai mișcare și veselie, joc și sunet de sdrângănei, viață românească și tunet de treasuri. Așa-i la Moți! — Sara la restaurantul Erdős sînt peste trei sute de persoane. Oaspeți din toate părțile românești de pe întinderea vechei Daciei. Și Ghiuțu-i trage din arcuș duios, de inima țî-o înmoaie, de sufletul îi saltă. Și la așa o masă mare, la o așa masă de români, adunați la un loc, în numele „Munților“ dl dr. Laurențiu Pop le zice: „Bine ați venit!“ și cel ce v'a făcut să veniți să trăiască dl Vulcan!

Frumoase sînt locurile din țara Moților, și măestrît sînt frumusețile naturei întocmite de mîna Atotputernicului Creator în acest pămînt românesc, căruia și mai mult farmec îi dă viața vie de sgomot și veselie, în zilele adunării pentru fondul de teatru. Mulțimea românească de țărani și surtucari, ca la ori-ce început de lucru bun, în ziua deschiderii ședințelor adunării umple biserica. La rugăciunile de invocare a darului dumnezeesc răspunsurile liturgice au fost date de vestitul cor al măestrului G. Dima. După isprăvitul serviciului religios, dl Iosif Vulcan e adus în aplause la masa presidială, pentru a începe ședința. Dl Vulcan își citește discursul de deschidere, în care arată, că oamenii devotați neamului totdeauna au luptat pentru ideal, și datorită tuturor este de a nu cădea zdrobiți de greutățile și decepțiunile vieții, ci să meargă pe calea croită de strămoși, și să ducă mai departe moștenirea, pe care Enăchiță Văcărescu o cuprinde în versurile:

„Urmașilor mei Văcărești,
„Las voue moștenire:
„Creșterea limbii românești
„S-a patriei iubire“.

Urmează raportul comitetului, asupra lucrărilor sale din cursul anului, citit de dl V. Goldiș, secretar general. E de remarcat din acel raport studiul asupra mișcării teatrale la noi, din care se constată o

creștere a gustului pentru teatru, prin înmulțirea reprezentățiilor teatrale date de diletanți.

Dl Branicea dezvoltă o mică conferință despre „Efectul artei dramatice asupra sufletului omenesc, și în special catarsa“.

Studiul dlui Branicea nu era tocmai potrivit, căci înțelegerea lui cere cunoștințe speciale. Cu toate acestea înse, disertantul a știut să atragă atențiunea auditorului prin modul său ușor de predare.

„Telegraful Român“.

Din Abrud.

De un lung șir de ani comitetul Societății noastre teatrale aleargă prin toate comunele românești după frumosul ideal de a înființa un teatru românesc prin colecte benevole de la poporul nostru. Vrednicia și meritul membrilor cari stau în fruntea acestei Societăți e cunoscută în de-ajuns chiar și jos în masele poporului. Toată suflarea românească îi recunoaște de bărbați harnici, cu inimă caldă față de lucrarea începută și cari și-au împlinit misiunea cu scumpătate. De la noi se cere numai să-i urmărim cu atențiune și să-i spriginim în frumoasa lor întreprindere. Îi vom spriginii, căci convinși sîntem, că în bune mîni e pusă cauza noastră și buni apărători s'au angajat să o țină la suprafață și să o ducă la isbândă. Strălucită și înălțătoare de inimă a fost adunarea acestei Societăți, ținută în Abrud la 9/22 iulie an. c. Bravi noștri Abrudenii au înțeles pe deplin scopul cultural urmărit de această Societate și și-au dat toată silința, ca adunarea să reușească atât moralicește cât și materialicește splendid. Au adus pe marele nostru artist George Dima, cu o parte a „Reuniunii române de musică din Brașov“ ca să ridice nimbul acestor serbări, au oferit oaspeților comoditățile de trebuință, așa încât fiecare dintre noi numai plăcute suveniruri ducem din Abrud, iar după adunare i-a făcut pe cei ce au alergat la adunare să cunoască locurile romantice și istorice de prin Munții-Apuseni.

Primirea. Se știe, că comitetul are să sosească în Abrud sâmbătă. În aceea zi poporul din Abrud, cu mic cu mare, bărbați, femei, tineri și bătrani, îmbrăcați în haine de sârbătoare, membrele Reuniunii române de musică, fala Brașovului, împodobiau Abrudul. Toată lumea era pe stradă și aștepta cu nerăbdare sosirea celor doriți. Nu numai Abrudenii, dar și poporul de prin comunele vecine a putut afla momentul sosirii comitetului, căci când comitetul a trecut „Dealul-mare“ a început a se da salve cu „treasurile“. La Bucium-Cerb, o poartă triumfală, din ramuri de brad, cu inscripția „Bine ați venit!“ și în giurul ei aproape întreaga intelighință din Abrud, apoi popor mult din Buciumani aștepta doriții oaspeți. La orele 6 și 1/2 p. m. sosind membrii comitetului, cei de față erump în un puternic „trăiască“, iar P. O. D. Petru Popoviciu îi salută prin cuvintele: „25 de ani s'a împlinit de când românii din aceste frumoase locuri nu au avut prilejul a primi în mijlocul lor Societatea pentru crearea unui fond de teatru român. Azi știind ei, că această Societate în zilele următoare își va ține aici adunarea generală, au alergat cu mic cu mare întru întimpinarea conducătorilor acestei Societăți, a comitetului și veteranului president dl Iosif Vulcan și prin rostul meu ve asigură despre dragostea frățescă cu care ve pri-

meșce și ve strigă un puternic „Bine ați venit“. Să deede Dzeu ca aceste zile cari le petreceți în mijlocul nostru să fie atât de frumoase precum noi le dorim, din adâncul sufletului. Să trăiți!“ La aceasta presidentul dl Iosif Vulcan emoționat prin cuvinte alese mulțumește, în numele comitetului, pentru frumoasa primire ce li s'a făcut. Vii urale de „trăiască“ acoper cuvintele dlui președinte. Un banderiu de călăreți, 30 la număr, toți flăcăi buciumaneni, în haine de srbătoare și cu mândrul nostru tricolor pe piept se pun în fruntea convoiului, după ei trăsura comitetului și încă vreo 20 trăsuri, parte cu străini parte cu inteligența din Abrud, pleacă spre locul destinat pentru adunare. În tot decursul drumului, până a ajuns în oraș, salvele de „treascuri“ nu mai încetau.

Sara de cunoștință. În oțelul „Erdös“ s'a aranjat o cină comună, la care au luat parte peste 300 de persoane. Oaspeți veniți am putut remarcă de prin Brașov, Sibiu, Aiud, Biserica-Albă, Alba-Iulia, Turda, Arad, Lăpușul-ungurese, Orăștie etc. Aceasta sară eră deja un bun augur despre decursul întregii festivități culturale naționale a zilelor ce urmau. A fost o sară animată, veselă, durând până bine târziu. La despărțire dl dr. Laurențiu Pop, a ținut un toast pentru comitet și în special pentru președintele comitetului dl Iosif Vulcan.

Dumeneacă ședință, în ziua adunării 9/22 iulie, poporul de prin comunele vecine, grăbiă din toate părțile spre Abrud. Pot afirmă că n'a fost comună din Munții-Apuseni, din care să nu fi luat parte la adunare preotul, învățătorul și vre-o câțiva fruntași din comună. Îndată stradele Abrudului se umplură, așa încât doar numai în 48 au putut fi mai mulți. Biserica și cimiteriul gr. or. din Abrud-oraș au fost pline de lume. Serviciul divin a fost celebrat de P. On. D. Petru Popoviciu protopresbiter și preotul din Abrud-sat Iosif Gomboș, iar cântările liturgice au fost executate de corul măestrului nostru George Dima, profesor în Brașov.

(Urmează apoi un raport amănunțit despre ședințele adunării, și despre toate festivitățile, — și încheie astfel:)

Referentul comisiunii, Vasiliu Podoabă, referează asupra raportului comitetului Societății, laudă zelul dezvoltat de comitet și propune a se luă la cunoștință, a i se da absolutoriul și mulțumită protocolară. Referitor la modificarea statutelor, cari apar a fi defectuoase, își exprimă dorința de a da adunarea generală comitetului îndemnisare pentru a le modifica în sensul acela, ca să poată da stipendii tinerilor talentați, cari să se pregătească pe acest teren. Membrul Mihail Cirlea face contra propunere de a nu se modifica statutele, ci să se îndrume comitetul, ca pe adunarea generală viitoare să vină cu propuneri concrete în privința creării și a câștigării de puteri intelectuale. Dl Virgil Onițiu dă deslușiri prin care arată, că statutele nu sânt defectuoase, explică §§, cari s'ar crede defectuoși și spune, că comitetul s'a ocupat cu idea de a câștigă puteri pentru înființarea de trupe teatrale. După o discuție mai lungă, la care ia parte dnii dr. St. Pop, I. Scurtu, G. Dima, și la propunerea protopresbiterului R. Furdui, adunarea generală ia raportul la cunoștință, dă absolutoriul comitetului și mulțumită protocolară și îndrumă comitetul a studii afacerea în ce privește crearea de puteri pentru fiitoarea trupă teatrală. Exhaustată fiind ordinea de zi, președintele prin o fru-

moasă vorbire, care a stors lacrimi din ochii membrilor prezenți, și în care își ia adio de la Munții-Apuseni, declară la orele 1 și 1/2 p. m. adunarea generală de închisă.

La frumoasa și pătundătoarea vorbire a dlui președinte răspunde în numele Abrudenilor, dl dr. Stefan C. Pop.

Asociațiunea la băile Herculane.

Convocare.

În sensul §§-lor 23 și 26 din statutele „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ se convoacă adunarea generală ordinară a Asociațiunii la băile Herculane, pe zilele 9 și 10 septembrie st. nouă 1900, pe lângă următorul program:

Ședința I. Dumeneacă în 9 septembrie st. n. 1900 la 11 ore înainte de amiază. Ordinea de zi: 1. Deschiderea adunării generale. 2. Constatarea delegaților prezenți. 3. Raport despre activitatea comitetului central în anul expirat. 4. Alegerea comisiunilor: *a*, pentru examinarea raportului general; *b*, pentru examinarea rațiocinului pe anul 1899 și a proiectului de budget pentru anul 1901; *c*, pentru studiarea proiectului de regulament despre înființarea secțiunilor științifice și literare, înaintat spre aprobare; *d*, pentru înscrierea de membri și încassarea taxelor. 5. Propuneri eventuale.

Ședința II. Lună în 10 septembrie st. n. la 10 ore înainte de amiază. Ordinea de zi: 1. Rapoartele comisiunilor exmise în ședința primă. 2. Propunerea relativ la inactivarea secțiunilor științifice și literare. 3. Fixarea locului pentru proxima adunare generală. 4. Dispozițiuni pentru verificarea proceselor verbale. 5. Închiderea adunării generale.

Disertațiunile se vor ceti în o ședință specială, ce se va ținea dumeneacă în 9 septembrie n. la orele 3 p. m. Se observă, că eventualele disertațiuni și propuneri au să fie prezentate în scris presidiului Asociațiunii (în Sibiu, Strada-Morii nr. 8) cu 8 zile, iar eventualele interpelațiuni cu 3 zile înainte de adunarea generală.

Din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, ținută în Sibiu la 9 august 1900.

I. M. MOLDOVANU m. p., NICOLAU TOGAN m. p.,
președinte. notar.

TEATRU.

Concert și reprezentație teatrală în Rogoz.
Cu ocașiunea adunării generale a despărțământului Beins al Asociațiunii, la 2 septembrie n., se va da în comuna Rogoz, sara la 7 1/2 concert și reprezentație teatrală. Programa concertului. 1. I. Vorobchieviciu: „O prea sfântă“, cor bărbătesc, executat de corul tinerimei din Beins organizat pentru festivitățile despărțământului „Asociațiunii“, sub conducerea dlui Alexandru Thira c. inv. gr. cat. în Șeitin. 2. G. Coșbuc: „Dușmancele“, declamată de dșoara A. Chioresan. 3. N. Ștefu: „Uite mamă“, cor mixt. 4. D. Bolintinean: „Mihnea și baba“, declamată de dl A. Popp student de cl. VIII. 5. Mendelssohn: „Al vânătorului bun remas“, cor bărb. 6. I. Popp: „Otravă

de hâreioagi“, dialog predat de dsoara V. Maior și dl M. Man teolog. 7. Mendelssohn: „Dulci cântări“, duet executat de dnii A. Thira și I. Maioreseu stud. în drept. 8. G. Șorban: „Mai am un singur dor“, cor mixt. — Teatru. „Sărăcie lucie“, comedie populară cu cântece într'un act de Iosif Vulcan. Persoanele: Sivu Iernila, epitrop, dl I. Pinter; Veselina, fata lui, dsoara E. Pinter; Iota, cărăuș, dl V. Cosma; Trailă Liliac, fecior holtei, dl P. Papp; Viliga, nebunul satului, dl A. Thira; Sanda, țigancă vrăgitoare, dsoara A. Poenar; O nevastă, dsoara M. Bolcaș; Altă nevastă, dsoara M. Costin; O fată, dsoara E. Papluca; Altă fată, dsoara A. Chiorean; Un fecior, dl M. Cosma; Al doilea fecior, dl G. Nestor. Neveste, fete, feciori, copii, popor. Se petrece într'un sat în Bănat. Pretul de intrare: 1 fl. de persoană, 3 fl. de familie. Pentru popor 30 cr. de persoană. Oferte marinimoase se primesc cu mulțumită, și se vor cuită pe cale ziaristică. După teatru dans. În pauză Călușerul și Bătuta“.

Producțiune teatrală în Zlatna. Tinerimea română din Zlatna va aranjă la 15/28 august producțiune teatrală precedată de declamațiuni în pavilionul de vară al ospetăriei comunale. Venitul curat e destinat spre folosul celor 2 biserici române de acolo. Programul: 1. „La oglindă“, poezie de G. Coșbuc, predată de dsoara Neti Cristea. 2. „Dormi iubito“, poezie de A. Vlăduță, predată de dl Ioan Montani. 3. „Soare cu ploaie“, comedie într'un act de Iosif Vulcan. Persoanele: Dna Clitan, văduvă, dsoara Elena Olar; Lina, Tița, Mimi, fetițele ei, dsoarele Agaftia Olar, Valeria Albini, *; Dna Brădescu, dsoara Aneta Paul; Dsoara Brădescu, dsoara Neti Cristea; Pantilimon, flăcău tomnatec, dl Ioan Montani; Dumbrăvescu, dl Aurel Mircea; Dușan, negustor, dl Iosif Paul; Ionel, student, dl Emil Montani; Contele Klapatinsky, dl Nicolae Olar; 1 chelner, * * 1 servitoare, * *.

Petrecere și reprezentație teatrală în Șinca Vechie. Tinerimea studioasă din Șinca-vechiă a aranjat la 12 august n. petrecere de vară în lunca Strimbei. Sara s'a dat reprezentație teatrală în sala școalei. Înteu s'a declamat poezia „La oglindă“ de George Coșbuc; apoi s'a jucat „Doi morți vii“ vodvil în 2 acte de Vasile Alexandri.

Producțiune teatrală în Brad. Tinerimea studioasă română din Zarand și giur a dat duminică în 12 august o reprezentație teatrală în Brad, jucând piesa „Iorgu de la Sadagură“ comedie în 3 acte de V. Alexandri. După teatru dans.

MUSICĂ.

Concert în Hideaga. Neputându-se ținea concertul în Baia-mare, s'a improvisat un concert în comuna Hideaga, care a reușit escelent. Programa a fost următoarea: 1. Leonard: Suvenir, de Haydn executat pe violină de dsoara Adelina Piso, acompaniată pe pian de dsoara Minerva Cosma. 2. Händel: Recitativ și Arie din opera Rinaldo. G. Șorban: Iarna, cântată de dsoara Valeria Pop, atomp. pe pian de dl G. Șorban. 3. Coșbuc: În opresoare, declamată de dl G. Novacovicu. 4. Proch: Trio, voce, violină și pian, executată de dsoarele Valeria Pop, Adelina Piso și dl G. Șorban. 5. G. Șorban: Melo-

diu româneșci, executate pe pian de dl G. Șorban. 6. Vieuxtemps: Ballade et Polonaise, exec. pe violină de dsoara A. Piso, acomp. de dsoara Minerva Cosma. 7. G. Șorban: În pădurea înverdită; * * Codrurile de ce tot plângi? cântate de dsoara V. Pop acomp. de dl G. Șorban.

Concert în Seliște. Inteligența română din Seliște a aranjat acolo în 12 august, un concert bine reușit. Reuniunea română de cântăria cântat cu succes mai multe piese. Dsoara Anița Onițiu, acompaniată de dsoara Marița Onițiu, a cântat escelent mai multe bucăți și au fost cu mare entusiasm aplaudate. S-au mai dat concursul dsoarele Igi și Hermina Kripier, cu pian și violină.

C E E N O U.

Hymen. Dl Vasilie Ona, funcționar la căile ferate a statului, s'a fidanțat cu dsoara Sabina Egri, fiica dlui Augustin Egri, preot gr. cat. în Dindileag, comitatul Sătmar. — Dl Nicolae Macrea comptabil în Hunedoara, s'a logodit cu dsoara Ana Danila de acolo, — dl V. C. Osvada, administrator al „Tribunei“ s'a logodit cu dsoara Victoria Danila tot din Hunedoara, ambele logodnice sunt fiicele dlui George Danila, primar în Hunedoara. — Dl Panteleimon Zagrai, absolvent de teologie și dsoara Valeria Veturia Coșbuc își vor serbă cununia în biserica gr. cat. din Teșiu, lângă Năsăud, la 30 august. — Dl Alesandru A. Moldovan, absolvent de teologie, se va cunună cu dsoara Paulina Cheresteș, în V. Sântioana, la 28 august. — Dl Alesandru Gligor din Șard și dsoara Maria Pop din Bandul-de-Câmpie se vor cunună în 2 septembrie n. — Dl Dionisiu Radu și dsoara Cornelia Mateiu, — dl Petru Farcaș, absolvent de teologie, cu dsoara Leontina Mateiu, se vor cunună la 28 august în Ripa-de-jos.

Despărțământul Beinș al Asociațiunii se va întruni în adunare generală în comuna Rogoz, la 2 septembrie, la orele 11, în biserica gr. cat., sub presiul dlui Antoniu Palladi, secretar dl Nic. Fabian. Atragem atențiunea publicului românesc din Bihor asupra acestei întruniri culturale naționale, de care atât de rar ne e dat să vedem pe aici și facem apel la bunul simț al tuturor, spre a-și da sprijinul la succesul adunării. Sara va fi concert, reprezentație teatrală și dans. Programa o publicăm în rubrica „teatru“.

Reuniunea femeilor române din Mediaș și giur va ținea adunarea sa generală la 2 septembrie, sub presiul dnei Maria Moldovan, secretareasă dna Maria Necșa, în edificiul școalei gr. cat.

Au murit: Vasile Pap, jude la tribunalul din Sătmar, cu rang de jude de tablă, la 5 august, în etate de 60 ani; — D. Lascu, candidat de avocat, un tiner zelos, la Beinș, în 20 l. c.

Călințarul sептămănei.

Dum. a XI-a după Rosaliu, Ev. dela Mateiu, c. 18., gl. 2, a inv. 11			
Đina sепт.	Călințarul vechiu	Călinț. nou	Soarele.
Duminică 13	Păr. Maxim	26 Samuil	4 45 6 44
Luni 14	Prof. Michea	27 Rufus	4 47 6 48
Marti 15	(f) Adorm. Preac.	28 Augustin	4 48 6 45
Mercuri 16	Mart. Diomip	29 Tăierea c. s. l.	4 50 6 43
Joi 17	Mart. Miron	30 Benjamin	4 52 6 31
Vineri 18	Mart. Flor și Laur	31 Rebeca	4 54 6 39
Sămbătă 19	Mart. Andreiu	1 Sept. Egidus	4 55 6 36

Proprietar, redactor respunțător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ALDÁS NR. 296 b.)